

Kritik mot bl.a. Skatteverket, skattebrottsenheten i Uppsala, för långsam handläggning av en förundersökning

AA framförde i en anmälan klagomål mot åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Uppsala, och Uppsala tingsrätt beträffande handläggningen av en förundersökning gällande skattebrott.

Diarielblad infordrades från åklagarkammaren (501A-2145-02) och från skattebrottsenheten (619-91280-04/61). Vidare infordrades dagboksblad och dom i Uppsala tingsrätts mål B 3110-04. Muntliga upplysningar inhämtades också från skattebrottsutredaren BB, kammaråklagaren CC och skattedirektören DD, se bifogade tjänsteanteckningar.

Av utredningen framgick i huvudsak följande. Anmälningar om bl.a. skattebrott inkom till åklagarkammaren i maj 2002. CC beslutade att inleda förundersökning och expedierade direktiv till skattebrottsenheten. Efter maj månad 2002 synes inga utredningsåtgärder ha vidtagits under drygt ett år. I juli 2003 och senare under hösten inkom bl.a. flera nya anmälningar. CC beslutade att förundersökning inte skulle inledas i flera av dessa fall. Under oktober expedierades handlingar till skattebrottsenheten. Därefter finns inga anteckningar om att utredningsåtgärder skulle ha vidtagits under en period av elva månader. Den 20 september 2004 inkom ett "lägesbesked" från skattebrottsenheten och i oktober vidtogs vissa utredningsåtgärder. Under åren 2005 och 2006 vidtogs ett flertal utredningsåtgärder. Ansökan om stämning inkom till tingsrätten den 19 juni. Dom i målet meddelades den 21 september 2007.

En förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja förundersökningen ska den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken).

Det är undersökningsledaren som har ansvar för förundersökningen i dess helhet. Han ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara. Undersökningsledaren ska också ge dem som biträder honom de direktiv som behövs för arbetet (1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen [1947:948]). När en förundersökning leds av en åklagare får denne,

enligt 2 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar, vid undersökningens verkställande anlita biträde av Skatteverket.

Av utredningen framgår att åklagaren gav utredningsdirektiv i anslutning till att anmälningarna kommit in men att det därefter under drygt två år inte vidtogs några utredningsåtgärder vid skattebrottsenheten. BB har hänvisat till att detta berott på arbetsbelastningen och till att han behövt prioritera andra ärenden. DD har uppgett att han vid åtskilliga tillfällen påtalat för BB att utredningsåtgärder måste vidtas i ärendet men att så inte kom att ske under denna tid.

Jag har ingen anledning att betvivla att arbetsbelastningen vid skattebrottsenheten varit stor. Det är emellertid självfallet inte acceptabelt att ett ärende ligger obearbetat under en tid av drygt två år. Jag vill också poängtera att om myndigheten uppmärksammas på att handläggningen av ett ärende inte fortskrider på ett acceptabelt sätt är det av vikt att detta följs upp inom myndigheten. Skatteverket förtjänar kritik för bristerna i handläggningen av ärendet. DD har uppgett att myndigheten nu lyckats få kontroll över balanserna. Någon ytterligare åtgärd från min sida är därför inte påkallad.

Det övergripande ansvaret för förundersökningen har vilat på CC. Han har uppgett att han vid upprepade tillfällen, dock utan att alltid dokumentera detta, påmint BB samt vid två tillfällen kontaktat DD. Jag finner därför inte att utredningen ger stöd för att kritisera CC för bristande aktivitet men vill framhålla att det, bl.a. för att man ska kunna följa ett ärendes handläggning, är av vikt att åtgärder dokumenteras. Jag vill även erinra om att sedan april 2007 gäller föreskrifter och allmänna råd om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar (ÅFS 2007:5).

Vad som i övrigt förekommit i ärendet föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.

BILAGOR

Tjänsteanteckning 1

Vid telefonsamtal den 11 februari 2008 upplyser skattebrottsutredaren BB, Skatteverket, följande.

BB tjänstgör som skattebrottsutredare vid skattebrottsenheten i Uppsala. Han har varit handläggare av ärende 619-91280-04/61 (skattebrottsenhetens diarienummer) som han tilldelades i maj 2002. Då det av historikbladet framgår att utredningsåtgärder vidtogs först i oktober 2004 tillfrågades BB om anledningen till detta. Han uppgav att han vid denna tidpunkt hade många pågående ärenden och därför inte kunde prioritera aktuellt ärende som blev liggande under drygt två år. Han uppgav vidare att han upplevde utredningen som både komplicerad och resurskrävande.

Tjänsteanteckning 2

Vid telefonsamtal den 11 februari 2007 upplyser kammaråklagaren CC, Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Uppsala, följande.

CC var förundersökningsledare i ärende 501A-2145-02 (Åklagarmyndighetens diarienummer). Han uppgav bl.a. att anledningen till att utredningen har tagit lång tid är att utredaren, BB, skattebrottsenheten i Uppsala, haft svårigheter att genomföra givna utredningsdirektiv. CC har vid upprepade tillfällen påmint honom, muntligen som skriftligen. Han har dock inte alltid fört anteckningar över kontakterna med denne. CC uppgav vidare att det vid tidpunkten för förundersökningen inte fanns krav på att anteckningar alltid skulle föras över vidtagna åtgärder såsom muntliga direktiv. Han har även vid två tillfällen kontaktat enhetschefen DD och för honom berättat om BB:s svårigheter. CC vet inte om det vidtogs några åtgärder vid skattebrottsenheten för att påskynda utredningen. Han minns dock att utredningstakten ökade efter samtalen med DD. CC vet inte hur många gånger han påminde utredaren men uppgav att han gjorde detta med regelbundna intervaller. CC uppgav vidare att åklagarna varje månad hade ett gemensamt möte med samtliga utredare vid enheten. Vid dessa möten diskuterades bl.a. pågående utredningar.

CC uppfattade att BB hade vissa svårigheter att ta tag i ärendet. Vid kontakter med honom lovade han oftast att han skulle genomföra begärda utredningsåtgärder vilket han sedan inte gjorde. BB var själv fullt medveten om att utredningen drog ut på tiden. Denne uttryckte vid några tillfällen att han hade dåligt samvete och vidhöll att ärendet var stort och komplicerat med flera inblandade bolag.

Tjänsteanteckning 3

Vid telefonsamtal den 15 februari 2008 upplyser skattedirektören DD, Skatteverket, skattebrottsenheten Mälardalen, följande.

DD är chef för skattebrottsenheterna i Mälardalen vilket omfattar orterna Uppsala, Nyköping, Västerås och Eskilstuna. Han uppgav att det är högst troligt att kammaråklagaren CC kontaktat honom gällande handläggningen av aktuellt ärende. DD minns dock inte när detta skedde och har inte heller fört några anteckningar. Han uppgav vidare att han vid minst ett tjugotal tillfällen pratat med utredaren BB om att denne måste ta tag i ärendet. DD vidtog därefter inga ytterligare åtgärder i syfte att påskynda utredningen. Under början av 2000- talet var inflödet av ärenden mycket stort med påföljden att balanserna ökade, något man först nu lyckats få kontroll över.